

- Marija **Javornik**
 - Milena **Ivanuš Grmek**
 - Monika **Mithans**
- UREDNIČE**

Didaktika: med dediščino preteklosti in sodobnim utripom učenja in poučevanja

zbornik povzetkov

Univerza v Mariboru

Filozofska fakulteta

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

Didaktika

Med dediščino preteklosti in sodobnim utripom učenja in poučevanja,
zbornik povzetkov

Urednice

Marija Javornik

Milena Ivanuš Grmek

Monika Mithans

Junij 2025

Naslov <i>Title</i>	Didaktika <i>Didactics</i>
Podnaslov <i>Subtitle</i>	Med dediščino preteklosti in sodobnim utripom učenja in poučevanja, zbornik povzetkov <i>Between the Heritage of the Past and the Modern Pulse of Learning and Teaching, Book of Abstracts</i>
Urednice <i>Editors</i>	Marija Javornik (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta) Milena Ivanuš Grmek (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta) Monika Mithans (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta)
Lektoriranje <i>Language editing</i>	Marija Javornik (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta)
Tehnični urednik <i>Technical editor</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Oblikovanje ovitka <i>Cover designer</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba)
Grafika na ovitku <i>Cover graphics</i>	Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta in Pedagoška fakulteta, 2024
Konferenca <i>Conference</i>	Znanstveni simpozij ob 80. letnici dr. Martina Kramarja, Didaktika: med dediščino preteklosti in sodobnim utripom učenja in poučevanja
Datum in kraj <i>Date & location</i>	8. september 2025, Maribor, Slovenija
Programski odbor <i>Program committee</i>	Edvard Protner (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta), Milena Ivanuš Grmek (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta), Jana Kalin (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta), Vlasta Hus (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta), Damijan Štefanc (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta), Saša Jazbec (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta), Mojca Kukanja Gabrijelčič (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta), Romina Plešec Gasparič (Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta)
Organizacijski odbor <i>Organizing committee</i>	Marija Javornik (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta), Marjan Krašna (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta), Jernej Kovač (Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta), Monika Mithans (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta)
Založnik <i>Published by</i>	Univerza v Mariboru Univerzitetna založba Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija https://press.um.si , zalozba@um.si

Izdajatelj **Univerza v Mariboru**
Issued by **Pedagoška fakulteta**
Koroška cesta 160, 2000 Maribor, Slovenija
<https://pef.um.si>, pef@um.si

So-izdajatelj **Univerza v Mariboru**
Co-issued by **Filozofska fakulteta**
Koroška cesta 160, 2000 Maribor, Slovenija
<https://ff.um.si>, ff@um.si

Izdaja
Edition Prva izdaja

Vrsta publikacije
Publication type E-book

Dostopno na
Available at <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/981>

Izdano
Published at Maribor, junij 2025

Partner:

SLODRE

SLOVENSKO DRUŠTVO RAZISKOVALCEV NA PODROČJU EDUKACIJE

Slovensko društvo raziskovalcev na področju edukacije SLODRE

Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www.slodre.si>, slodre.info@gmail.com

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

37.02 (082) (0.034.2)

ZNANSTVENI simpozij ob 80. letnici dr. Martina Kramarja (2025 ; Maribor)

Didaktika [Elektronski vir] : med dediščino preteklosti in sodobnim utripom učenja in poučevanja, zbornik povzetkov : [znanstveni simpozij ob 80. letnici dr. Martina Kramarja : 8. september 2025, Maribor, Slovenija] / urednice Marija Javornik, Milena Ivanuš Grmek, Monika Mithans. - 1. izd. - E-zbornik. - Maribor : Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2025

Način dostopa (URL) : <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/981>

ISBN 978-961-299-005-3 (PDF)

doi: 10.18690/um.pef.5.2025

COBISS.SI-ID 238973443

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba

/ University of Maribor, University Press

Besedilo / *Text* © Avtorji izvodkov in Javornik, Ivanuš Grmek, Mithans (urednice), 2025

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva 4.0 Mednarodna. / *This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.*

Uporabnikom je dovoljeno tako nekomercialno kot tudi komercialno reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev in predelava avtorskega dela, pod pogojem, da navedejo avtorja izvirnega dela.

Vsa gradiva tretjih oseb v tej knjigi so objavljena pod licenco Creative Commons, razen če to ni navedeno drugače. Če želite ponovno uporabiti gradivo tretjih oseb, ki ni zajeto v licenci Creative Commons, boste morali pridobiti dovoljenje neposredno od imetnika avtorskih pravic.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

ISBN 978-961-299-005-3 (pdf)
978-961-299-006-0 (mehka vezava)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.pef.5.2025>

Cena
Price Brezplačni izvod

Odgovorna oseba založnika prof. dr. Zdravko Kačič,
For publisher rektor Univerze v Mariboru

Citiranje Javornik, M., Ivanuš Grmek, M., Mithans M. (ur.). (2025).
Attribution *Didaktika: med dediščino preteklosti in sodobnim utripom učenja in poučevanja*. Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba. doi: 10.18690/um.pef.5.2025

Kazalo

	Pomen kvalitativnega empiričnega proučevanja pouka za kakovost izobraževalnega sistema <i>Janez Vogrinc</i>	1
	Pogled in vpogled na refleksijo učiteljev <i>Majda Cencič</i>	2
	Visokošolska didaktika med tradicijo in sodobnimi izzivi <i>Milena Ivanuš Grmek, Monika Mithans</i>	3
	Procesno usmerjen študij kot izziv visokošolskega izobraževanja <i>Marija Javornik</i>	4
	Učiteljeva refleksija in raziskovanje lastnega dela kot pogoj profesionalnega razvoja <i>Jana Kalin</i>	5
	Stres in poklicna izgorelost pri učiteljih <i>Jernej Kovač</i>	6
	Slovenska mladina in izobraževanje v post-COVID družbi <i>Danijela Lahe, Andrej Naterer</i>	7
	Participacija študentov pri odločanju o študijskem procesu <i>Patricija Sedminek, Monika Mithans, Sabina Ograjšek</i>	8
	Motiv kulturne dediščine v izbranih slovenskih slikanicah <i>Milena Mileva Blažič</i>	9
	Narativna osmislitev prostora - Stolp strelcev na Ljubljanskem gradu <i>Milena Mileva Blažič</i>	10
	Ergonomija kot podpora kakovostnemu učenju in poučevanju <i>Samo Fošnarič</i>	12
	Didaktika v perspektivi didaktike matematike <i>Tatjana Hodnik</i>	13

	Didaktične igre v izobraževanju – pomen klasičnih didaktičnih iger v digitalni dobi	14
	Brigita Kacjan	
	Od miselnih vzorcev do matematičnih konceptualnih zemljevidov	15
	Alenka Lipovec	
	Načelo sočasnosti pri osnovnošolskem pouku zgodovine	16
	Nataša Maver Šoba, Aleš Maver	
	Praktično delo pri predmetu biologija v slovenskih osnovnih šolah	17
	Andreja Špernjak	
	Simbioza teorije in prakse: na primeru Učnega poligona za samooskrbo Dole	18
	Ana Vovk	
	Učitelj tujega jezika v primežu razvoja stroke, jezikovne politike in prakse	19
	Saša Jazbec	
	Pomen kritičnega branja pri pouku angleškega jezika kot tujega jezika	20
	Agata Križan	
	Dolgoživost in izzivi za razvoj didaktike tujih jezikov	21
	Mojca Leskovec	
	Od teorije do učilnice: Praktična vrednost metode študije primera pri poučevanju didaktike nemščine	22
	Andreja Retelj	
	Zakaj je poučevati tako težko?	23
	Bojan Borstner	
	Pouk na prostem - realnost, nuja ali le želja	24
	Irena Hergan	
	Primerjalna analiza dejavnikov šolske uspešnosti v Sloveniji in Črni gori	25
	Marija Javornik, Andrej Kirbiš	
	Tehnologija da, a s preudarnim premislekom: eden izmed ključnih izzivov sodobne didaktike	26
	Andreja Kozmus, Mateja Pšunder	

	Pedagoško delo Jožeta Jurančiča v luči povojnega odnosa do didaktičnih konceptov predstavnikov socialnokritične pedagogike Edvard Protner	27
	Povezanost učnih ciljev z učiteljevo izbiro učne oblike Romina Plešec Gasparič, Milena Valenčič Zuljan	28
	Ali se je teoretski potencial didaktičnega trikotnika izčrpal? Marjan Šimenc	29
	Odnos med učencem in učiteljem kot dejavnik kakovostnega izobraževanja Joca Zurc	30
	Likovna umetnost in poučevanje Janja Batič	31
	Kako z didaktičnimi pristopi okrepiti preventivno delo v šoli? Katja Kokol	32
	Didaktika sodobnega svetovalnega dela kot sinergija razvoja, učinkovitosti in humanosti Tina Rezar, Uroš Verbovšek	33
	Spremljanje kompetenc otrok v vrtcih na področju dejavnosti družba Barbara Sraka Petek, Marta Licardo	34
	Vzgoja z umetnostjo, ki angažira učenca in učitelja Darja Štirn, Petra Štirn Janota	35
	Didaktične posebnosti izobraževanja odraslih Tina Weinhardt Marksl	36

Program znanstvenega simpozija ob 80. letnici dr. Martina Kramarja

8. september 2025	
9.00 – 9.30	Registracija (avla pred Amfitearom)
9.30 - 10.30	Slavnostni nagovor in kulturni program (Amfiteater)
10.30 – 11.00	Plenarno predavanje Dr. Janez Vogrinc: Pomen kvalitativnega empiričnega proučevanja pouka za kakovost izobraževalnega sistema (Amfiteater)
11.00 – 11.30	Odmor (avla pred Amfitearom)
11.30 – 13.30	Delo v sekcijah
14.00	Kosilo (restavracija Piano)

Profesionalni razvoj in visokošolska didaktika (predavalnica 1.42)	
	Avtor(ji) in prispevek
1	Majda Cencič – Pogled in vpogled v refleksijo učiteljev
2	Milena Ivanuš Grmek in Monika Mithans – Visokošolska didaktika med tradicijo in sodobnimi izzivi
3	Marija Javornik – Procesno usmerjen študij kot izziv visokošolskega izobraževanja
4	Jana Kalin – Učiteljeva refleksija in raziskovanje lastnega dela kot pogoj profesionalnega razvoja
5	Jernej Kovač – Stres in poklicna izgorelost pri učiteljih
6	Danijela Lahe, Andrej Naterer – Slovenska mladina in izobraževanje v post-COVID družbi
7	Patricija Sedminek, Monika Mithans in Sabina Ograjšek – Participacija študentov pri odločanju o študijskem procesu
Specialne didaktike (predavalnica 1.48)	
	Avtor(ji) in prispevek
1	Milena Mileva Blažič – Motiv kulturne dediščine v izbranih slovenskih slikanicah
2	Milena Mileva Blažič – Narativna osmislitev prostora - Stolp strelcev na Ljubljanskem gradu
3	Samo Fošnarčič - Ergonomija kot podpora kakovostnemu učenju in poučevanju
4	Tatjana Hodnik – Didaktika v perspektivi didaktike matematike
5	Brigita Kacjan – Didaktične igre v izobraževanju
6	Alenka Lipovec – Od miselnih vzorcev do matematičnih konceptualnih zemljevidov
7	Nataša Maver Šoba, Aleš Maver – Načelo sočasnosti pri osnovnošolskem pouku zgodovine
8	Andreja Špernjak – Praktično delo pri predmetu biologija slovenskih osnovnih šolah
9	Ana Vovk – Simbioza teorije in prakse: na primeru Učnega poligona za samooskrbo Dole

Specialne didaktike: jeziki (predavalnica 1.7)	
	Avtor(ji) in prispevek
1	Saša Jazbec – Učitelj tujega jezika v primežu razvoja stroke, jezikovne politike in prakse
2	Agata Križan – Pomen kritičnega branja pri pouku angleškega jezika kot tujega jezika
3	Mojca Leskovec – Dolgoživost in izzivi za razvoj didaktike tujih jezikov
4	Andreja Retelj – Od teorije do učilnice: Praktična vrednost metode študije primera pri poučevanju didaktike nemščine
Pouk (predavalnica 1.45)	
	Avtor(ji) in prispevek
1	Bojan Borstner – Zakaj je poučevati tako težko?
2	Irena Hergan – Pouk na prostem – realnost, nuja ali le želja
3	Marija Javornik, Andrej Kirbiš – Primerjalna analiza dejavnikov šolske uspešnosti v Sloveniji in Črni gori
4	Andreja Kozmus, Mateja Pšunder - Tehnologija da, a s preudarnim premislekom: eden izmed ključnih izzivov sodobne didaktike
5	Edvard Protner – Pedagoško delo Jožeta Jurančiča
6	Romina Plešec Gasparič, Milena Valenčič Zuljan - Povezanost učnih ciljev z učiteljevo izbiro učne oblike
7	Marjan Šimenc– Ali se je teoretski potencial didaktičnega trikotnika izčrpal?
8	Joca Zorc – Odnos med učencem in učiteljem kot dejavnik kakovostnega izobraževanja
Svetovalno delo, izobraževanje in vzgoja (predavalnica 1.10)	
	Avtor(ji) in prispevek
1	Janja Batič – Likovna umetnost in poučevanje
2	Katja Kokol – Preventivno delo v šoli in didaktični pristopi
3	Tina Rezar, Uroš Verbovšek – Didaktika sodobnega svetovalnega dela kot sinergija razvoja, učinkovitosti in humanosti
4	Barbara Sraka Petek, Marta Licardo – Spremljanje kompetenc otrok v vrtcih na področju dejavnosti družba
5	Darja Štirn, Petra Štirn Janota – Vzgoja z umetnostjo, ki angažira učenca in učitelja
6	Tina Weinhardt Marksl – Didaktične posebnosti izobraževanja odraslih

Pomen kvalitativnega empiričnega proučevanja pouka za kakovost izobraževalnega sistema

JANEZ VOGRINC

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
janez.vogrinc@pef.uni-lj.si

Pedagoške teme so se v preteklosti proučevale predvsem s kvantitativnim raziskovalnim pristopom, ki predpostavlja, da se lahko problema raziskovanja lotimo partikularno, pristopimo k posameznim vidikom pojava in z objektivnimi instrumenti odkrijemo vzročno-posledične zveze. Za pouk, kot organizirano obliko vzgojno-izobraževalnega procesa, pa je značilna kompleksna struktura. V njem se prepletajo procesi učenja, poučevanja, izobraževanja, vzgajanja, različne učne vsebine, oblike in metode dela, značilnosti učencev in učiteljev, nezanemarljivi pa so tudi nenačrtni vplivi. Zaradi njegove kompleksnosti, ko je pogosto težko ločiti vzrok od posledice, saj je med vsemi elementi v neki situaciji stalna interakcija, je pouk težko proučevati s kvantitativnim pristopom. Zato bo v prispevku predstavljeno, kako lahko pouk proučujemo s kvalitativnim pristopom, ki izhaja iz predpostavke, da je realnost skonstruirana s strani vseh subjektov, ki sooblikujejo situacijo. Predstavljene bodo prednosti in pomanjkljivosti kvalitativnega proučevanja pouka, hkrati pa bo tudi pojasnjeno, kako lahko s kvalitativnim proučevanjem izboljšamo kakovost izobraževalnega sistema.

Ključne besede: kvalitativna raziskava, kvantitativna raziskava, pouk, kakovost, učitelj, učenec, izobraževalni sistem

Pogled in vpogled na refleksijo učitelje

MAJDA CENCIČ

Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta, Koper, Slovenija
majda.cencic@guest.arnes.si

smerjamo se na refleksijo in jo opredeljujejo v ožjem in širšem pomenu, pa tudi na refleksijo kot na kognitivni in afektivni proces, ki naj vključuje tudi akcijsko dimenzijo. Pogled dopolnjujemo z vpogledom v prakso, ki so nam ga na osnovi nestrukturiranega intervjuja omogočile izbrane učiteljice razrednega pouka ter z odgovori na spletni vprašalnik manjšega neslučajnostnega vzorca razrednih učiteljev prvega in drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Na osnovi zbranih podatkov povzemamo, katere pristope in pripomočke najpogosteje uporabljajo razredni učitelji, kako se čutijo kompetentne ter kje zaznavajo prednosti uporabe refleksije. Menimo, da je najpomembnejše, da učitelji poznajo refleksijo in njene prednosti ter da so pozitivno naravnani k njeni uporabi, kljub temu, da se čutijo obremenjeni z različnim delom ter menijo, da jim primanjkuje čas za refleksijo. Dodajamo, da bi bilo koristno bolj promovirati in nadgraditi refleksijo v smeri akcijske dimenzije. Večji poudarek pa naj bi refleksiji nameniti tudi pri študiju za učiteljski poklic.

Ključne besede: refleksija, refleksivni pouk, pristopi, pripomočki, mnenja učiteljev, razredni pouk

Visokošolska didaktika med tradicijo in sodobnimi izzivi

MILENA IVANUŠ GRMEK, MONIKA MITHANS

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
milena.grmek@um.si, monika.mithans1@um.si

Visokošolska didaktika ima v Sloveniji dolgo tradicijo. Zaradi večjega vpisa študentov na univerzo in zaradi potreb po kakovostnem poučevanju, se je po letu 2000 začela hitro razvijati. V zadnjih letih je v teoriji v ospredju koncept na študenta osredinjenega učenja in poučevanja, ki poudarja aktivno vlogo študentov in prilagodljivost učnih procesov. V prispevku prikazujemo analizo učnih načrtov z vidika usmerjenosti v študente. Osredotočili smo se na analizo načrtovanih učnih metod ter na udeležbo visokošolskih učiteljev in sodelavcev na različnih oblikah izobraževanja. Rezultati so pokazali, da pri zapisu učnih metod prevladujejo predvsem predavanja, medtem ko so metode, ki spodbujajo sodelovanje študentov, manj zastopane. Ugotovili smo tudi, da se je za stalno strokovno izpopolnjevanje visokošolskih učiteljev v Sloveniji dobro poskrbljeno, saj je bilo v času trajanja projekta INOVUP izvedenih 375 usposabljanj, ki se jih je udeležilo več kot 9.000 udeležencev. Rezultati kažejo prisotnost na študenta osredinjenega učenja in poučevanja, prisotnih pa je še veliko izzivov za realizacijo tega koncepta.

Ključne besede: Visokošolsko izobraževanje, visokošolska didaktika, učni pristopi, na študenta osredinjeno poučevanje, strokovno izpopolnjevanje

Procesno usmerjen študij kot izziv visokošolskega izobraževanja

MARIJA JAVORNIK

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
marija.javornik@um.si

V študenta osrediščen študij postavlja študente v središče izobraževalnega procesa, spodbujajoč njihovo aktivno sodelovanje in odgovornost za lastno učenje. Ta paradigma spodbuja razvoj kritičnega mišljenja in praktičnih veščin, kar je ključno za uspeh v akademskem in profesionalnem okolju. V prispevku predstavljamo uveljavitev te paradigme v visokošolskem izobraževanju z vidika kognitivno-konstruktivističnega pristopa k učiteljevemu profesionalnemu razvoju. Osredotočamo se na pojmovanja visokošolskih učiteljev o lastnem učenju in pedagoških praksah v okviru procesno usmerjenega študija. Raziskujemo, kako se njihova prepričanja o študentovih pristopih k učenju usklajujejo z načeli aktivne konstrukcije znanja, notranje regulacije učenja in sodelovalnega učenja. Prav tako preučujemo učiteljevo toleranco do negotovosti, ki vpliva na njihovo pripravljenost za uvajanje inovativnih pedagoških pristopov. Študija osvetljuje izzive, s katerimi se soočajo učitelji pri prilagajanju svojih praks sodobnim pedagoškim načelom.

Ključne besede: v študenta osrediščen študij, visokošolsko izobraževanje, aktivno učenje, konstruktivizem

Učiteljeva refleksija in raziskovanje lastnega dela kot pogoj profesionalnega razvoja

JANA KALIN

Univerza v Ljubljani Filozofska fakulteta, Ljubljana, Slovenija
janica.kalin@ff.uni-lj.si

Kakovostno usposobljeni učitelji, zmožni nenehnega razvijanja na osnovi refleksije svojega dela, predstavljajo temeljni pogoj za zagotavljanje kakovostnega vzgojno-izobraževalnega dela. Od učiteljev pričakujemo ustrezno usposobljenost na več področjih, od posredovanja znanja raznolikim učencem in upoštevanja individualnih značilnosti, sposobnosti, interesov učencev, do vzpostavljanja ustreznih pogojev za učenje, oblikovanja spodbudnega učnega okolja, spodbujanja učencev k aktivnemu sodelovanju in učenju drug od drugega, oblikovanja oddelčne skupnosti ter spodbujanja učencev kot kritičnih, samostojnih in odgovornih osebnosti. Učiteljeve kompetence vodenja razreda v pomembni meri določajo možnosti za doseganje učnih ciljev in oblikovanje celostne osebnosti učenca. Kakovostno učiteljevo delo na več ravneh in področjih poleg nadaljnjega izobraževanja zagotavlja tudi sistematično spremljanje, reflektiranje in raziskovanje lastne prakse. Na tej osnovi je realno pričakovati uvajanje sprememb in inoviranje lastnega dela. Sposobnost nenehnega učenja in odzivanja na spremembe postaja namreč v sodobnem svetu ena temeljnih učiteljevih kompetenc. V prispevku se bomo osredotočili na pomen, ravni in pogoje učiteljeve refleksije ter raziskovanja svojega dela. Zanimala nas bo vloga šolske kulture in klime pri spodbujanju in podpori posameznikom v njihovem profesionalnem razvoju. Izpostavili bomo tudi temeljne ovire učiteljevega profesionalnega razvoja na institucionalni in individualni ravni.

Ključne besede: možnosti raziskovanja učiteljevega dela, pogoji refleksije, profesionalni razvoj učiteljev, ravni refleksije, zagotavljanje kakovosti

Stres in poklicna izgorelost pri učiteljih

JERNEJ KOVAČ

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
jernej.kovac@um.si

Učitelji pri svojem delu prihajajo v odnose z učenci, starši, sodelavci in zunanjimi inštitucijami. Zaradi tovrstne raznolikosti, kompleksnosti in zahtevnosti dela se lahko učitelji pogostokrat nahajajo v stresu. Stres pri učiteljih je oblika poklicnega stresa, ki je značilen za vzgojno-izobraževalno delo. Številne raziskave s področja poklicnega stresa ugotavljajo, da poklic učitelja spada v skupino stresno bolj izpostavljenih poklicev. V kolikor so učitelji izpostavljeni dolgotrajnemu stresu in pri tem nimajo ustrezne podpore in potrebnih funkcionalnih virov, lahko sčasoma pride do razvoja poklicne izgorelosti. Posledice stresa in poklicne izgorelosti se lahko kažejo na osebnem in poklicnem področju, kjer lahko pride do slabše kakovosti poučevanja in slabših odnosov z vsemi deležniki v vzgojno-izobraževalnem procesu. K ustreznemu načinu spoprijemanja s stresom lahko pripomorejo različne veščine, tehnike in strategije, ki jih učitelji pridobijo na različnih treningih, usposabljanjih in izobraževanjih. Prav tako lahko predstavlja pomemben vir spoprijemanja s stresom pogovor s sodelavci, timsko sodelovanje, intervizija in supervizija.

Ključne besede: učitelji, stres, poklicna izgorelost

Slovenska mladina in izobraževanje v post-COVID družbi

DANIJELA LAHE, ANDREJ NATERER

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
danijela.lahe@um.si, andrej.naterer@um.si

Prispevek temelji na rezultatih projekta YOVID22 in analizira ključne trende v izobraževalnih izkušnjah ter aspiracijah slovenske mladine po pandemiji COVID-19. Rezultati kažejo, da je Slovenija kljub rahlemu upadu vpisa v terciarno izobraževanje do leta 2023 ohranila eno najvišjih stopenj vpisa v Evropski uniji, pri čemer se povečuje delež mladih z doseženo terciarno izobrazbo. Ugotovitve razkrivajo premik k bolj praktično naravnanim in srednjeročnim izobraževalnim ciljem, ob hkratnem naraščanju optimizma glede zaposlitvenih možnosti ter večji vključitvi dela med študijem. Čeprav je izobraževalni sistem še vedno zaznan kot razmeroma nezahteven, ostajajo ravni stresa, povezanega s šolo, visoke—čeprav nekoliko nižje kot leta 2018. Akademska uspešnost ostaja na visoki ravni, a je pandemija nanjo negativno vplivala. Podatki kažejo, da terciarno izobraževanje še naprej deluje kot stabilizacijska pot mladih pri prehodu v odraslost v negotovih razmerah. Ti dinamični trendi poudarjajo pomen prilagajanja izobraževalnih vsebin potrebam trga dela ter krepitev psihosocialnega blagostanja študentov v odpornejšem, postpandemičnem izobraževalnem okolju.

Ključne besede: izobraževanje, slovenska mladina, COVID-19, pandemije, YOVID22

Participacija študentov pri odločanju o študijskem procesu

PATRICIJA SEDMINEK, MONIKA MITHANS, SABINA OGRAJŠEK

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija

patricija.sedminek1@um.si, monika.mithans1@um.si, sabina.ograjsek@um.si

V zadnjem desetletju so pristopi, osredinjeni na študenta, postali ključen element visokošolske didaktike, saj poudarjajo aktivno vlogo študentov in spodbujajo njihovo avtonomijo. V okviru raziskave smo se osredotočili na perspektivo študentov pri odločanju o študijskem procesu. V raziskavi je sodelovalo 218 študentov razrednega pouka na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru, pri čemer smo podatke pridobili z anketnim vprašalnikom. Študentje so poročali, da si najbolj želijo sodelovati pri izbiri oblik preverjanja in ocenjevanja znanja ter pri oblikovanju pravil, povezanih s študijskimi obveznostmi. Sledita želji po sodelovanju pri izbiri učnih metod in oblik ter izbiri učnih vsebin. Najmanj si želijo sodelovati pri oblikovanju učnega načrta. Rezultati potrjujejo željo študentov po vključenosti v odločanje pri različnih vidikih študijskega procesa, kar se odraža v razmeroma visokih aritmetičnih sredinah za vse preučevane vidike. Ugotovitve poudarjajo pomen participativnih praks v visokošolskem izobraževanju, ki bi študentom omogočale večjo vlogo pri soustvarjanju študijskega procesa.

Ključne besede: visokošolska didaktika, izobraževanje učiteljev, osredinjenost na študenta, študijski proces

Motiv kulturne dediščine v izbranih slovenskih slikanicah

MILENA MILEVA BLAŽIČ

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
milena.blazic@pef.uni-lj.si

Sodobna didaktika književnosti temelji na pojmovanju družbe kot polisistema in pojmovanju literature kot enega izmed delov družbe – enega polisistema (družba, jezik, kultura in literatura). Mesto slovenske mladinske književnosti v mednarodnem okolju, je izziv za vse didaktike in raziskovalce s področja mladinske literarne vede. Slovenska književnost (klasika, sodobna klasika in sodobniki) je relevantna za matično okolje, vendar dobi v mednarodnem prostoru druge konotacije in jo je treba rekontekstualizirati. Prišlo je do menjave paradigme poučevanja slovenske mladinske književnosti v mednarodnem prostoru. Sistemska didaktika književnosti je relevantna za mednarodni prostor, kjer je postalo nujno poučevati v kontekstu – jezik, literatura, kultura. Na osnovi teoretičnih spoznanj, didaktičnih izkušenj in potreb na – slovnikov v mednarodnem prostoru je bil osnovni koncept: 1. obravnava avtorjev, ki so z življenjem in/ali delom povezani s slovensko literarno kulturo, 2. relevantnost za mednarodni prostor in 3. slikaniška knjižna oblika. Izkazalo se je, da je slikaniška knjižna oblika najbolj primerna za obravnavanje motivov kulturne dediščine, ker poleg verbalnih, vsebuje tudi vizualne prvine oz. ilustracije.

Ključne besede: kulturna dediščina, mladinska književnost, motiv, slikanica, slovenska književnost

Narativna osmislitev prostora - Stolp strelcev na Ljubljanskem gradu

MILENA MILEVA BLAŽIČ

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
milena.blazic@pef.uni-lj.si

V okroglem stolpcu Strelec na Ljubljanskem gradu so stene okrašene s 'sgrafiti' (arhitekt Boris Kobe (1905–1981 in slikar Marija Pregla (1913–1967)). Ustvarjeni so bili v obdobju med letoma 1946 in 1953 ter obnovljeni 2009. O umetniški zasnovi je pisal etnolog Janez Bogataj v delu z naslovom „Od ust do ust ... in stolp strelcev na Ljubljanskem gradu: upodobitev slovenskih ljudskih pesmi“. Besedilo, ki je ostalo v rokopisu (2022), je spodbudilo nadaljnje raziskovanje.

Podrobna literarno-zgodovinska analiza osmih motivov (Alenčica, Gregčeva sestra; Desetnica, "Cigan"; Lepa Vida; Lovčev pogreb; Mlada Zora; Povodni mož ter Rošlin in Verjanko) s citati iz ljudskih pesmi razkriva intertekstualne povezave ter poudarja vpetost teh osmih sgrafitov v znamenito zbirko, ki jo je sestavil Karel Štrekelj (Slovenske narodne pesmi, 1895–1923). Primerjalna analiza vseh osmih motivov, upodobljenih na sgrafitih, so slovenske variante mednarodnih pravljicnih in/ali literarnih motivov (npr. 'Hamlet', Ivana Orleanska, Romeo in Julija, ugrabitev lepe Helene, Sinjebradec itd.), ki se lahko navezujejo na pravljice bratov Grimm (1812, 1857) oziroma na "pravljicne" motive Williama Shakespeara, kot so Hamlet ter Romeo in Julija idr.).

Teme iz 'sgrafitov' oz. slovenskih ljudskih pesmi so primerno (verbalno in vizualno) izhodišče za sodobno digitalno humanistiko ali didaktiko književnost v mednarodnem prostoru. Osmislitev prostora (Stolp strelcev) je možno narativno povezovati z digitalno humanistiko in mapiranjem na (brezplačnih) aplikacijah pri

pouku književnosti [npr. <https://www.google.com/maps/d/>], kar bo prikazano na primeru osmih pravljičnih tipov z verbalnih in vizualnimi citati. Uporablja digitalne humanistike je sredstvo in ne cilj mladinske literarne vede, ki osmišlja prostor v literaturi in literaturo v prostoru ter presega komercialne pristope.

Ključne besede: ljudske pesmi, didaktika književnosti, digitalna humanistika, študije primerov.

Ergonomija kot podpora kakovostnemu učenju in poučevanju

SAMO FOŠNARIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
samo.fosnaric@um.si

Prispevek obravnava pomen ergonomskih pristopov pri oblikovanju didaktično učinkovitega učnega okolja. S poudarkom na fizičnih dejavnikih, kot so prostorska razporeditev, primernost šolskega pohištva, kakovost osvetlitve, akustike in toplotnega okolja ter prisotnost digitalnih virov, izpostavlja možnosti za izboljšanje pogojev učenja. Predstavljene so uveljavljene metode ergonomskega vrednotenja (MTO, OWAS, RULA, REBA,...), ki omogočajo analizo telesnih obremenitev in prilagoditev prostora učencevi ter učiteljevi dejavnosti. Prispevek ponuja teoretično ozadje za nadaljnje raziskave v smeri oblikovanja učnih okolij, ki podpirajo zdravje, koncentracijo in aktivno udeležbo učencev. V ospredju je povezovanje ergonomije z didaktičnimi cilji sodobnega pouka.

Ključne besede: učni prostor, didaktična učinkovitost, ergonomija v izobraževanju, fizični dejavniki učenja, podporno učno okolje

Didaktika v perspektivi didaktike matematike

TATJANA HODNIK

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
tatjana.hodnik@pef.uni-lj.si

V splošni didaktiki obstajajo različni kriteriji za razčlenjanje učnih metod pri pouku. Izhajamo iz teze, da metod in oblik dela samih na sebi ni upravičeno vrednotiti v pomenu, da bi bila katerakoli od njih a priori bolj ali manj vredna. Ob premišljeni uporabi učitelja, s katero pri poučevanju dosega postavljene učne cilje, vsaka lahko prispeva h kakovosti pouka. V obravnavi izbranih učnih metod kritično osvetlimo določena pojmovanja razlage in razgovora ter predlagamo, da bi razlago in razgovor morali pojmovati kot enotno učno metodo in kot nujno hrbtno stran metode utrjevanja.

Ključne besede: razlaga, razgovor, utrjevanje, didaktika matematike, sodobni izzivi poučevanja

Didaktične igre v izobraževanju – pomen klasičnih didaktičnih iger v digitalni dobi

BRIGITA KACJAN

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
brigita.kacjan@um.si

Čeprav danes v izobraževanju po celotni vertikal veliko govorimo o igrifikaciji (gamification), se deležniki premalo zavedajo pomena klasičnih, v prvi vrsti ne-digitaliziranih didaktičnih iger pri pouku in izven obveznega kurikula. Prispevek bo prikazal možnosti (in deloma omejitve) vključevanja iger v poučevanje in v druge pedagoške procese. Posebna pozornost bo namenjena učenju in poučevanju jezikov, predvsem tujih jezikov in tujih jezikov stroke.

Ključne besede: tuji jezik, didaktična igra, učenje in poučevanje jezika, igrifikacija, klasične igre

Od miselnih vzorcev do matematičnih konceptualnih zemljevidov

ALENKA LIPOVEC^{1,2}

¹ Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
alenska.lipovec@um.si

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Maribor, Slovenija
alenska.lipovec@um.si

Miselni vzorci že dolgo služijo kot orodje za organizacijo znanja ter so se uporabljali že pred nastankom teorije relacijskega in instrumentalnega matematičnega razumevanja, ki uvaja koncept matematičnega kognitivnega zemljevida. Konceptualni zemljevidi, kot poseben primer miselnih vzorcev, so opredeljeni kot usmerjeni grafi, ki vzpostavljajo usmerjene povezave, s čimer omogočajo bolj strukturirano razumevanje in postopno grajenje znanja. Kljub dokazani učinkovitosti tako miselnih vzorcev kot konceptualnih zemljevidov njihova uporaba v šolskem prostoru ostaja omejena, pogosto zaradi tradicionalnih pristopov k poučevanju, ki se osredotočajo predvsem na postopkovno znanje. Raziskava osvetljuje razloge za omejeno uporabo teh pristopov v pouku matematike in ponuja praktične primere uporabe miselnih vzorcev in konceptualnih zemljevidov pri matematiki. Prispevek se osredotoča na vprašanje, kako učinkovite didaktične prakse uskladiti s sodobnimi spoznanji o učenju in razumevanju ter kako učitelje spodbuditi k pogostejši uporabi teh orodij v učnem procesu.

Ključne besede: pouk matematike, miselni vzorec, kognitivni zemljevid, usmerjen graf, razumevanje matematike

Načelo sočasnosti pri osnovnošolskem pouku zgodovine

NATAŠA MAVER ŠOBA, ALEŠ MAVER

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
natasa.maver1@guest.um.si, ales.maver@um.si

Vsaj do širokega razmaha globalizacije v 20. stoletju je zgodovinski razvoj v posameznih delih sveta tekel na moč različno. Zato si učenka ali učenec težko predstavljata, da so Egipčani v 3. tisočletju pr. Kr. že gradili piramide in uporabljali razvito pisavo, skoraj v istem času pa so za koliščarji na območju današnje Slovenije ostali sicer pomembni, vendar mnogo manj imenitni sledovi, brez pisave, mest in monumentalnih zgradb. Podobnih primerov je še ničkoliko. Novi učni načrt za zgodovino v osnovni šoli, ki bo postopoma stopil v veljavo v naslednjih šolskih letih, je kljub temu "ugriznil v kislo jabolko" uvajanja načela sočasnosti pri podajanju vednosti o preteklosti. Namen prispevka bo zato na eni strani predstavitev novosti, ki jih učni načrt prinaša v primerjavi s svojimi predhodniki. Po drugi strani želiva prikazati možne didaktične pristope, ki bi učenkam in učencem lajšali spoznavanje temeljne, vendar za razumevanje zahtevne zakonitosti zgodovinskega razvoja. Pri tem se bova opirala na konkretne izkušnje iz razredov, kjer so bile posamezne učne enote, kjer se še zlasti srečujemo s sočasnostjo različnih razvojnih silnic, že obravnavane.

Ključne besede: učni načrt za zgodovino, načelo sočasnosti, globalizacija, formativno spremljanje, didaktika zgodovine, pouk zgodovine v osnovni šoli

Praktično delo pri predmetu biologija v slovenskih osnovnih šolah

ANDREJA ŠPERNJAK

Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Maribor, Slovenija
andreja.spernjak@um.si

Praktično delo v izobraževanju zajema laboratorijsko in eksperimentalno delo, ki v večih dejavnikih vpliva pomembno na razvoj spretnosti in znanj učencev. Preko praktičnega dela lahko pri učencih spodbujamo kritično mišljenje, razumevanje znanosti, uporabo znanja ter povezovanje teorije s prakso. Učenci zaradi izvedbe praktičnega dela lahko dosegajo višje kognitivne nivoje, razvijajo ročne spretnosti in lažje oblikujejo sklepe. Kljub prednostim se učitelji srečujejo s težavami, kot so pomanjkanje opreme, časovne omejitve in zahteve učnega načrta. Ne glede na dejstva, slovenski učitelji biologije intenzivno vključujejo praktično delo v pouk in se zavedajo njegovih koristi za učence. V raziskavi so učitelji biologije izrazili potrebo po dodatnem usposabljanju, zlasti v kontekstu izobraževanja na daljavo, kjer bi bilo treba učencem omogočiti čim več praktičnih izkušenj.

Ključne besede: biologija, eksperimentalno delo, laboratorijsko delo, praktično delo

Simbioza teorije in prakse: na primeru Učnega poligona za samooskrbo Dole

ANA VOVK

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
ana.vovk@um.si

Samooskrba je kot področje življenja zelo privlačno za povezovanje teorije in prakse in razkorak med njima se neposredno pokaže v praksi. V 15-letnem obdobju raziskovanja samooskrbe na učnem poligonu v Dolah ugotavljamo precejšnji razkorak na vseh stopnjah šolanja med teoretičnim znanjem in praktičnimi veščinami. Slednjih je zelo malo, daleč premalo, kar je velika škoda do mladih. V prispevku bo prikazano učno okolje na območju Učnega poligona za samooskrbo ter primeri razkorakov med teoretičnim poznavanjem vsebin in nezmožnostjo implementacije v praksi na primeru osnovnošolcev tretje triade. Razloge ugotavljamo v načinu življenja, ki zlasti v zadnjih desetih letih daje prednost digitalnim pripomočkom, pomemben razlog je tudi nepoznavanje praktičnih veščin na večini področij samooskrbe kot rezultat načina življenja doma in dela v šoli ter med prostim časom. Cilj prispevka je poudariti možnosti, ki bi povečale aplikativnost znanja osnovnošolcev ob hkratnem globljem razumevanju vsebin. Zato bi lahko razmišljali o praktičnih oblikah pouka na način, da bi bili mladi neposredno vključeni v družbeno koristna dela in bi s tem utrjevali tudi družbene vezi in odgovornost do okolja.

Ključne besede: samooskrba, praksa, teorija, Učni poligon za samooskrbo Dole

Učitelj tujega jezika v primežu razvoja stroke, jezikovne politike in prakse

SASA JAZBEC

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
sasa.jazbec@um.si

Učitelja tujega jezika, njegov profesionalni razvoj in didaktična ravnanja v razredu je diahrono gledano močno zaznamoval razvoj tujejezikovne didaktike. Medtem, ko je bil razvoj od 19. stoletja naprej premočrten in so si t.i. makro metode sledile linearno, lahko sodobno tujejezikovno didaktiko opišemo kot metodološki eklekticizem. Učitelj tujega jezika danes se nahaja v primežu razvoja stroke (profesionalnost, digitalizacija), jezikovne politike (odločevalci, prestiž jezika) in prakse (vsakdan v razredu, meje moči in nemoči) in v prispevku bomo upoštevajoč navedena izhodišča poskusili opredeliti njegovo spreminjajočo se vlogo.

Ključne besede: učitelj tujega jezika, makrometode, diahroni razvoj, eklekticizem

Pomen kritičnega branja pri pouku angleškega jezika kot tujega jezika

AGATA KRIŽAN

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
agata.krizan@um.si

V poplavi različnih besedil v medijih in na družbenih omrežjih ter z uporabo umetne inteligence pri pisanju besedil je kritično branje izrednega pomena, zato ga je smiselno vključiti v pouk tujega jezika skozi delo z besedilom. Pri tem je najprej potrebno bodoče učitelje/učiteljice naučiti kritičnega branja, da ga lahko kasneje uporabijo v razredu. Prispevek osvetli pomen kritičnega branja in prikaže nekatere praktične primere kritičnega branja skozi jezik vrednotenja pri bodočih učiteljih/učiteljicah angleškega jezika kot tujega jezika. Jezik vrednotenja je diskurzno-semantični vir za ustvarjanje medosebnih pomenih, ki zajema kategorije odnos, stopnjevanje in vključenost (Martin in White 2005). S prepoznavanjem jezika vrednotenja dobijo bodoči učitelji/učiteljice in kasneje učenci/učenke vpogled ne samo v jezik kot sistem, pač pa tudi v to, kaj se dejansko v besedilu dogaja skozi jezik in zakaj besedilo pomeni kar pomeni, kar prispeva tudi k izboljšanju komunikativnih veščin.

Ključne besede: kritično branje, jezik vrednotenja, besedilo, medosebni pomen, primeri

Dolgoživost in izzivi za razvoj didaktike tujih jezikov

MOJCA LESKOVEC

Univerza v Ljubljana, Filozofska fakulteta, Ljubljana, Slovenija
mojca.leskovec@ff.uni-lj.si

Četrty cilj trajnostnega razvoja spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar za sodobno dolgoživo družbo pomeni pravico do učenja tudi v starosti. V izobraževanju starejših odraslih je eno najbolj zastopanih področje tujih jezikov, toda obenem se ravno v zvezi z njim srečujemo s prepričanjem o zmanjšani zmožnosti učenja v tem življenjskem obdobju. Kot opozarja Skupni evropski jezikovni okvir k izgradnji sporazumevalne zmožnosti posameznika prispevajo njegovo celotno znanje in izkušnje z jezikom. Ker so slednje pri starejših odraslih praviloma številne in raznolike, jih je pomembno aktivno vključiti v pouk s to ciljno skupino. Ob pestri ponudbi programov s področja tujih jezikov za starejše odrasle pa se zastavlja vprašanje, ali so pri njihovem načrtovanju in izvedbi upoštevane izobraževalne potrebe in ovire ciljne skupine ter izbrane ustrezne metode in gradiva. Osrednjo vlogo pri načrtovanju in izvedbi programov ima izobraževalec, toda geragoška didaktika tujih jezikov zaenkrat ni vključena v pedagoške študijske programe na slovenskih univerzah.

Ključne besede: tuji jeziki, izobraževanje starejših odraslih, poučevanje starejših odraslih, geragoška didaktika

Od teorije do učilnice:

Praktična vrednost metode študije primera pri poučevanju didaktike nemščine

ANDREJA RETELJ

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Ljubljana, Slovenija
andreja.retelj@ff.uni-lj.si

V prispevku obravnavam implementacijo metode študije primera v okviru predmeta Didaktika nemščine na Univerzi v Ljubljani. Ta metoda, ki je uveljavljena predvsem v medicini in pravu, je kljub svojemu velikemu potencialu za povezovanje teorije s prakso v izobraževanju učiteljev manj poznana. Da bi preučila njeno učinkovitost v izobraževanju bodočih učiteljev nemščine, sem oblikovala raznolike študije primerov, ki odražajo izzive pri poučevanju nemščine. Študenti so jih analizirali in iskali ustrezne rešitve. Metodo sem preizkušala pri študentih prvega letnika pedagoškega študija nemščine. Cilj uvedbe metode je bil oceniti njen vpliv na razvoj kritičnega mišljenja, reševanja problemov in sposobnosti uporabe teoretičnih konceptov v praksi. Rezultati analize vprašalnika, ki so ga študenti oddali ob koncu semestra, kažejo, da so metodo študije primera ocenili kot zelo učinkovito pri povezovanju teorije in prakse ter spodbujanju motivacije za učenje, vendar ostaja prostor za izboljšave pri razvoju kritičnega mišljenja in pedagoških spretnosti. Skupne ugotovitve potrjujejo, da je metoda študije primera dragoceno orodje za problemsko učenje v izobraževanju učiteljev in ima velik potencial za širšo uporabo v univerzitetnem poučevanju.

Ključne besede: študija primera, izobraževanje učiteljev, inovativne metode, problemsko učenje, univerzitetno poučevanje

Zakaj je poučevati tako težko?

BOJAN BORSTNER

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
bojan.borstner@um.si

Če veš, kaj iščeš, potem je iskanje nepotrebno.

Če ne veš, kaj iščeš, potem je iskanje nemogoče.

Torej je iskanje ali nepotrebno ali nemogoče.

Izhodišče: Sokratovo metodo, da sogovorca zapelje na napačno pot, lahko interpretiramo na pozitiven način: Sokrat pomaga sogovorcem, da se premakneje z najnižje na srednjo stopnjo modrosti. Tistim, ki so na najnižji ravni, se zdi, da vedo, čeprav so nevedni. Sokrat, ki se opisuje kot preizkušalec takih ljudi, se zaveda, kaj takšen preizkus pomeni in kam vodi. Zavestno spelje sogovorca in pri tem preizkuša njegovo zmožnost prepoznavanja napačne poti. Toda: Ali je bil Sokrat učitelj, če pa ni imel vednosti o poučevanju? Kot ugotavlja James, je vednost o poučevanju znanost (episteme), ki sama po sebi (še) ne zagotavlja (dobrega) poučevanja, ki je izvorno tehne. Zato je potreben kritičen razum, ki lahko na inovativen način posreduje med episteme in tehne.

Ključne besede: poučevanje kot episteme in kot tehne, Sokratova metoda, kritični razum.

Pouk na prostem - realnost, nuja ali le želja

IRENA HERGAN

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
irena.hergan@pef.uni-lj.si

Način življenja sodobne družbe z uporabo različnih IKT-naprav učence pogosto zadržuje v zaprtih prostorih tudi v prostem času. Za izvajalce pedagoškega procesa se pojavlja vprašanje, ali je s poukom zunaj učilnic v okviru šolskega izobraževanja možno kompenzirati primanjkljaj rednega stika mladih z naravo in kaj ta primanjkljaj preživljanja časa na prostem in druženja z vrstniki pomeni za življenje v prihodnosti. Pri osnovnošolskih učencih osrednjeslovenske regije (N=369) smo dobili potrditev, da si večinoma želijo, da bi šolski pouk pogostejše potekal na prostem. Analizirali smo, kako pogosto in pri katerih učnih vsebinah so pouk na prostem v svoje poučevanje uspeli vključiti študenti 3. letnika razrednega pouka Pedagoške fakultete v Ljubljani (N=69) v okviru svoje 3-tedenske pedagoške prakse, kako ocenjujejo to izkušnjo in kaj menijo o vsakodnevni izvedbi rednega dela pouka na prostem.

Ključne besede: pouk na prostem, osnovna šola, razredni pouk, pedagoška praksa

Primerjalna analiza dejavnikov šolske uspešnosti v Sloveniji in Črni gori

MARIJA JAVORNIK, ANDREJ KIRBIŠ

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija

marija.javornik@um.si

Šolska uspešnost je odvisna od različnih individualnih in okoljskih dejavnikov, ki se lahko razlikujejo glede na kulturni kontekst. Pričujoča študija preučuje šolsko uspešnost med črnogorsko in slovensko mladino, pri čemer se osredotoča na družinsko okolje, kulturni kapital, akademsko motivacijo in učne navade. Uporabljena je bila deskriptivna, bivariatna in multivariatna statistična analiza na podatkih študije FES (2019), pri čemer so bili izračunani Pearsonovi korelacijski koeficienti in regresijski modeli za oceno povezav med šolsko uspešnostjo in njenimi dejavniki. Deskriptivna analiza je pokazala, da imajo slovenski dijaki boljšo povprečno oceno, medtem ko črnogorski dijaki bolj pozitivno ocenjujejo družinsko okolje in imajo boljše učne navade. Multivariatna analiza je pokazala, da akademska motivacija statistično značilno napoveduje šolsko uspešnost v obeh državah, medtem ko je kulturni kapital značilen napovednik le v Sloveniji. Nadalje je akademska motivacija ključni dejavnik uspeha v obeh državah, medtem ko ima kulturni kapital večjo vlogo v Sloveniji. Kljub temu naš pojasnjevalni model pojasnjuje le majhen del variance v šolski uspešnosti, kar nakazuje na pomembno vlogo drugih, v pričujoči študiji nepreučениh dejavnikov šolske uspešnosti. Ključne besede: učni uspeh, dejavniki učnega uspeha, družinsko okolje, motivacija, učne navade.

Ključne besede: učni uspeh, dejavniki učnega uspeha, družinsko okolje, motivacija, učne navade

Tehnologija da, a s preudarnim premislekom: eden izmed ključnih izzivov sodobne didaktike

ANDREJA KOZMUS, MATEJA PŠUNDER

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
andreja.kozmus@um.si, mateja.psunder@um.si

Hiter razvoj tehnologije in njen intenziven vpliv na vsakdanje delo in življenje ljudi se odraža tudi na področju vzgoje in izobraževanja. Šola oz. učitelji se tako soočajo z izzivi, kako hitro naraščajoči vpliv digitalizacije umestiti v šolski prostor. Digitalna orodja na eni strani ponujajo številne prednosti, npr. personalizacijo učnega procesa, lažji dostop do znanja, večjo fleksibilnost poučevanja, vendar hkrati prinašajo tudi številna tveganja, npr. zmanjšano osebno interakcijo, spremembe v kongnitivnih procesih, spletno nasilje, odvisnost od tehnologije. V prispevku poudarjamo pomen razvijanja digitalne pismenosti učiteljev, vendar v kombinaciji z razvijanjem socialnih in čustvenih kompetenc. V šoli se namreč učenci, ob pridobivanju različnih znanj, učijo uravnavati lastno vedenje, sodelovati z drugimi, reševati medosebne konflikte, biti empatični, kritično presojati itd. Pri tem ima pomembno vlogo učitelj kot vodja vzgojno-izobraževalnega procesa in kot vzor. Zaradi navedenega je potrebno tehnologijo vključevati v pouk na način, ki spodbuja refleksijo, sodelovanje in odgovorno uporabo.

Ključne besede: digitalizacija, digitalna pismenost, socialne in čustvene kompetence, odgovorna uporaba

Pedagoško delo Jožeta Jurančiča v luči povojnega odnosa do didaktičnih konceptov predstavnikov socialnokritične pedagogike

EDVARD PROTNER

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
edvard.protner@um.si

Orisali bomo pedagoški koncept delovanja predstavnikov socialnokritične pedagogike med obema vojnama. Posebna pozornost bo namenjena fascinantni življenjski zgodbi Jožeta Jurančiča in njegovim alternativnim didaktičnim pristopom v različnih šolah, kjer je deloval. Po vojni je bil najprej funkcionar na visokih položajih, po letu 1849 pa nekaj časa politični zapornik, zato je toliko bolj zanimiva njegova javna polemika, v kateri je kritiziral povojni razvoj pedagoške misli in diskontinuiteto s predvojnimi konceptom strnjene oziroma integriranega pouka.

Ključne besede: Jože Jurančič, socialnokritična pedagogika, zgodovina didaktike, integrirani pouk, Slovenija

Povezanost učnih ciljev z učiteljevo izbiro učne oblike

ROMINA PLEŠEC GASPARIČ, MILENA VALENČIČ ZULJAN

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
romina.plesec@pef.uni-lj.si, milena.valencic@pef.uni-lj.si

Učne oblike so v Kramarjevih delih (1990, 2009) zavzemale pomembno mesto, saj jih je prepoznal kot didaktični element, ki pomembno prispeva k uresničevanju zastavljenih ciljev pouka. V pričujočem prispevku prikazujemo izsledke raziskave, opravljene na vzorcu 422 slovenskih učiteljev o povezanosti med vzgojno-izobraževalnimi cilji in učiteljevo izbiro učne oblike. Ugotovitve kažejo, da se večina učiteljev strinja, da učni cilji vplivajo na izbiro učnih oblik. Učitelji, ki jim je zelo pomembno razvijanje kritičnega mišljenja, spodbujanje ustvarjalnosti in omogočanje sodelovanja pri učencih, pogosteje izbirajo skupinsko učno obliko kot tisti, ki jim je to pomembno. Učitelji, ki jim je zelo pomembno razvijanje samoregulacije pri učencih, pa pogosteje izbirajo delo v paru kot tisti, ki jim je to pomembno. Pri interpretaciji rezultatov v ospredje postavimo dialog z ugotovitvami Kramarjevih raziskav, v katerih se je posvečal odnosom med učenci ter med učiteljem in učenci, ki skozi kombinacijo različnih učnih oblik prispevajo h kakovostnejšemu pouku.

Ključne besede: učni cilji, učne oblike, frontalna učna oblika, individualna učna oblika, delo v paru, skupinska učna oblika

Ali se je teoretski potencial didaktičnega trikotnika izčrpal?

MARJAN ŠIMENC^{1,2}

¹ Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana, Slovenija
marjan.simenc@pei.si

² Pedagoški inštitut, Ljubljana, Slovenija
marjan.simenc@pei.si

Didaktični trikotnik je bil obvezni sestavni del slovenskih didaktik v drugi polovici dvajsetega stoletja. Pri Šilih (1966) je povezoval tri činitelje pouka (učence, učivo in učitelja) in odnose med njimi. Pri Andoljšku (1973) je predstavljal povezavo med tremi dejavniki pouka: učiteljem, učencem in učno snovjo. Tudi pri A. Tomić (2000) sodelujejo pri pouku trije dejavniki: učitelj, učenec, učne vsebine. Poimenovanje se torej nekoliko spreminja, trikotnik pa ostaja. Pri Strmčniku (2001) pa je trikotnik sicer omenjen kot »najenostavnejša struktura pouka«, vendar je takoj razširjen z novimi dejavniki. Podobno je tudi v visokošolskem učbeniku Didaktika (2003) v poglavju »Dejavniki ali strukturni elementi pouka« trikotnik omenjen kot »statična shema« in takoj obogaten ter funkcionalno reorganiziran. Podoben trend nagrajitve trikotnika v kompleksnejše strukture najdemo tudi v nemških didaktikah. Prispevek bo poskušal odgovoriti na vprašanje, ali je koncept didaktičnega trikotnika še teoretsko ploden. Odgovor bo opora iskal francoski pedagoški tradiciji, predvsem v konceptih triangle pédagogique (Houssaye) in situation didactique (Brousseau).

Ključne besede: didaktični trikotnik, učitelj, učenec, vednost, situation didactique

Odnos med učencem in učiteljem kot dejavnik kakovostnega izobraževanja

JOCA ZURC

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
joca.zurc@um.si

Vidik učenčeve celovite izkušnje v vzgojno-izobraževalnem procesu kot tudi njegovega zadovoljstva in zaupanja v šolo je vprašanje njegove dobrobiti, ki je danes postalo eno izmed ključnih mednarodnih vprašanj kakovosti šolskega sistema (Hascher, 2012; Magdič in Štraus, 2022; Mihelič Debeljak, 2022; Ritter, 2008). Učenci, ki doživljajo dobrobit v šoli, vzpostavljajo in uživajo pozitivne in podperne odnose, občutke vrednosti in spoštovanja ter pripadnost šolski skupnosti (European Commission, 2024). V naši raziskavi se bomo posvetili analizi slovenskih 15-letnih učencev z vidika njihovega odnosa z učitelji na osnovi podatkov mednarodne primerljive študije PISA - Programme for International Student Assessment. V raziskavi je sodelovalo 6,721 15-letnih slovenskih učencev. Ugotovitve multiple regresijske analize so pokazale, da kakovost pouka statistično značilno napovedujejo zadovoljstvo učencev z odnosom in zaupanjem v učitelja, nudenje dodatne pomoči učitelja pri učenju ter zanimanje, spodbuda in angažiranost učitelja pri poučevanju. Potrebne so nadaljnje študije proučevanja odnosov v šoli v povezavi kognitivnimi dosežki.

Ključne besede: pedagoško raziskovanje, raziskava PISA, dobrobit v šoli, pripadnost šoli

Likovna umetnost in poučevanje

JANJA BATIČ

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
janja.batic@um.si

Med številnimi pozitivnimi vidiki umetnosti v izobraževanju lahko izpostavimo, da umetnost spodbuja sodelovanje in inkluzijo, učencem z drugih govorih območij omogoča svobodo izražanja, spodbuja samozavest in empatijo, pogloblja učiteljevo zavedanje o učenčevih sposobnostih itd. Predmet sodobne likovne didaktike zato ne more biti zgolj ukvarjanje s poučevanjem likovne umetnosti znotraj predmetnega področja, temveč raziskovanje načinov vključevanja likovne umetnosti v različna predmetna področja. Pri tem lahko govorimo tudi o različnih načinih vključevanja likovne umetnosti v izobraževanje. Učenci se pri pouku likovne umetnosti ob spoznavanju likovno teoretičnih pojmov seznanjajo z likovnimi deli umetnikov (učenje o umetnost). Obravnavano temo lahko učencem predstavimo s pomočjo izbrane umetnine (umetnina služi kot izhodišče za spoznavanje konceptov različnih predmetnih področij). Pouk lahko zasnujemo kot učenje s pomočjo umetniških pristopov, ki omogočajo učencem umetniško prevajanje idej v druge medije. Slednje učencem omogoča, da se poglobljeno ukvarjajo z idejami in koncepti, jih prevajajo v vizualne reprezentacije in metafore.

Ključne besede: likovna didaktika, poučevanje, likovna umetnost, umetnina, vizualna reprezentacija

Kako z didaktičnimi pristopi okrepiti preventivno delo v šoli?

KATJA KOKOL

II. Gimnazija Maribor, Maribor, Slovenija
katja.kokol@druga.si

V šolskem okolju se vse bolj zavedamo pomena preventivnega delovanja pri razvoju socialnih in čustvenih veščin mladostnikov. To zahteva ne le premišljeno izbiro vsebin, temveč tudi ustrezne didaktične pristope. Učinkovito preventivno delo v šoli temelji na sodobnih metodah poučevanja, ki presegajo klasični frontalni način podajanja informacij in se osredotočajo na skupinske dejavnosti, raziskovalno učenje ter izkustveno izobraževanje. Aktivno vključevanje učencev je mogoče doseči z raznovrstnimi, premišljeno kombiniranimi učnimi metodami, ki spodbujajo sodelovanje in kritično mišljenje. Raziskave potrjujejo, da je interaktivnost eden ključnih elementov uspešnih preventivnih programov. Med najpomembnejše oblike interakcije med učitelji in učenci sodijo grajenje kakovostnih odnosov, sodelovalno učenje ter izmenjava življenjskih izkušenj, kar prispeva k dolgoročnim pozitivnim učinkom preventivnih programov v šolah. Za doseganje trajnih sprememb je ključno, da preventivne aktivnosti postanejo sestavni del šolskega kurikulumu in se izvajajo kontinuirano. Le tako lahko šola učinkovito podpira razvoj mladostnikov ter jih opolnomoči za soočanje z izzivi sodobnega sveta.

Ključne besede: preventivno delo, didaktični pristopi, mladostniki

Didaktika sodobnega svetovalnega dela kot sinergija razvoja, učinkovitosti in humanosti

TINA REZAR,¹ UROŠ VERBOVŠEK²

¹ Dijaški dom Vič, Ljubljana, Slovenija
tina.rezar@ddvic.si

² BIC Ljubljana, Gimnazija in veterinarska šola, Ljubljana, Slovenija
uros.verbovsek@bic-lj.si

Vloga sodobnega svetovalnega delavca v vzgojno-izobraževalnem zavodu je ključnega pomena za ustvarjanje učinkovitih medosebnih odnosov in podporo strokovnih delavcev, učencev, dijakov in staršev pri spoprijemanju z raznovrstnimi vsakdanjimi izzivi. Sodobni pristopi svetovanja, kot so coachingi oz. procesi strokovne podpore, individualni razbremenilni pogovori, skupinske delavnice in preventivno delovanje, omogočajo optimalno podporno okolje in razvijanje pozitivne šolske klime za vse vključene. V ospredju so tako strokovne kot tudi etične in humanistične vrednote, saj svetovalni delavec ne le usmerja posameznike pri soočanju z izzivi, temveč jim tudi pomaga razvijati socialne, čustvene in kognitivne veščine, spodbuja uspešnost, učenje in osebni razvoj. Sodobne metode svetovalnega dela temeljijo na razvoju in učinkovitosti, kjer se združujejo teoretični in praktični pristopi, ki omogočajo individualne prilagoditve potrebam posameznika. Temelj svetovalnega procesa ostaja humanost, saj je bistvenega pomena upoštevanje specifičnih potreb in čustvenega sveta posameznika, skladno z njegovimi vrednotami. Sinergija teh dejavnikov omogoča, da sodobno svetovalno delo prispeva k celostnemu razvoju in izboljšanju kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa, ki spodbuja tako osebni kot družbeni napredek.

Ključne besede: Sodobno svetovalno delo, medosebni odnosi, podpora, razvoj, učinkovitost, humanost

Spremljanje kompetenc otrok v vrtcih na področju dejavnosti družba

BARBARA SRAKA PETEK, MARTA LICARDO

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
barbara.sraka@um.si, marta.licardo@um.si

V okviru nacionalne evalvacijske študije (Licardo idr., 2024) smo preverjali kompetence otrok starih 5 let na različnih področjih. V raziskavi je sodelovalo 955 predšolskih otrok iz 105 javnih vrtcev v Sloveniji. Za potrebe raziskovanja smo oblikovali merski instrument Pripomoček za ocenjevanje kompetenc predšolskih otrok - KOM5. V tem prispevku predstavljamo rezultate le za področje dejavnosti družba po Kurikulumu za vrtce (1999), pri katerih se kažejo statistično značilne razlike na vseh postavkah za področje družba med otroki v krajših programih, v poldnevni in celodnevni programih, pri čemer otroci iz krajših programov glede na zaznave vzgojiteljev dosegajo precej nižje povprečne vrednosti, v primerjavi z otroki v poldnevni in celodnevni programih. Največje razlike se kažejo pri poznavanju časovno prostorskih kategorij, orientaciji, poznavanju in upoštevanju osnovnih prometnih pravil ter izkazovanju pozitivnih vrednot. Raziskava je pomembna, saj gre za prvo tovrstno spremljanje kompetenc otrok v RS pred vstopom v šolo za področje družba.

Ključne besede: predšolska vzgoja, didaktika družboslovja, področje dejavnosti družba, kompetence predšolskih otrok, nacionalna evalvacijska študija

Vzgoja z umetnostjo, ki angažira učenca in učitelja

DARJA ŠTIRN,^{1,2} PETRA ŠTIRN JANOTA^{1,2}

Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
darja.stirn1@um.si, petra.stirn1@um.si
Zavod PETIDA, Mežica, Slovenija
darja.stirn1@um.si, petra.stirn1@um.si

Aktualni problemi sodobnega vzgojno-izobraževalnega sistema vse bolj sledijo logiki neoliberalizma in pragmatizma, ki v ozadje potiskajo pomen procesa učenja in poučevanja ter redefinirajo vlogo učitelja in učenca. V ospredje se postavlja replikacija informacij, učitelja se potiska v vlogo prenašalca »brezželnega znanja«, učenca pa dela pasivnega in pragmatičnega. Poudarjajo se instrumentalistični cilji in standardizacija znanja, kar lahko vodi tudi v preobremenjenost, pomanjkanje motivacije in ustvarjalnosti pri učencih. Učenci znanje pogosto dojemajo kot orodje za reševanje nalog, ne pa kot sredstvo za razumevanje, interpretacijo in transformacijo stvarnosti. V referatu bomo predstavili pomen prvoosebne izkušnje s pomočjo vključevanja umetnosti v pedagoški proces. Vzgojo preko umetnosti bomo izpostavili kot tisto, ki spodbuja raziskovanje, refleksijo, razvija kritično mišljenje. Umetnost izpostavljamo tudi kot sredstvo za globlje razumevanje sveta in aktivno delovanje v njem, pri čemer ima poleg subjektivnih doživetij, pomembno vlogo dialog, kjer se učenci presprašujejo, kako razumejo pojave in kontekstualizirajo znanje na podlagi lastnih izkušenj.

Ključne besede: vzgoja preko umetnosti, ustvarjalnost, kritično mišljenje, motivacija

Didaktične posebnosti izobraževanja odraslih

TINA WEINHARDT MARKSL

Andragoški zavod Maribor - Ljudska Univerza, Maribor, Slovenija
tinawdelo@gmail.com

Za didaktiko kot vedo je pomembno, da je opredeljena dovolj široko, da vključuje tudi področja dela z odraslimi. Kakšne so splošne značilnosti izobraževanja odraslih in katere metode so se izkazale za učinkovite pri zasledovanju ciljev vseživljenjskega izobraževanja? Teorija in praksa se pri izobraževanju odraslih izrazito povezujeta, proces izobraževanja temelji na predhodnih izkušnjah posameznikov, odrasli pa v sam proces vstopajo z različnim predznanjem, večjo heterogenostjo, samostojnostjo in določeno predstavo o sebi v okolju. Izobraževanje odraslih se mnogokrat prilagaja aktualnim potrebam ljudi in okolja (npr. digitalne vsebine, trajnost, zdravje ..), ter družbenim situacijam (npr. delo s tujci, trg dela). Kako obdržati ljudi v izobraževanju odraslih glede na dejstvo prostovoljne vključitve, je dodatna motivacija andragoških delavcev za vseživljensko spopolnjevanje, ter kakšne koristi za družbo ima podpora posameznikom v okviru javne mreže brezplačne svetovalne dejavnosti? V članku bomo zraven javnoveljavnih izobraževalnih programov za odrasle predstavili tudi neformalne; opisali organizacijske vidike izobraževanja odraslih in Andragoški center Slovenije kot krovno ustanovo za izobraževanje odraslih, vlogo ZLUS-a in opisali ključne točke Zakona o izobraževanju odraslih ter vire financiranja izobraževanja odraslih.

Ključne besede: didaktika, izobraževanje odraslih, posebnosti, metode, splošne značilnosti, programi, ustanove, zakonodaja

DIDAKTIKA: MED DEDIŠČINO PRETEKLOSTI IN SODOBNIM UTRIPOM UČENJA IN POUČEVANJA, ZBORNİK POVZETKOV

MARIJA JAVORNIK,¹ MILENA IVANUŠ GRMEK,²

MONIKA MITHANS^{1,2} (UR.)

¹ Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor, Slovenija
marija.javornik@um.si, monika.mithans1@um.si

² Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
milena.grmek@um.si, monika.mithans1@um.si

Zbornik povzetkov konference prinaša raznolike in aktualne prispevke s področja vzgoje in izobraževanja. V osrednjem delu so predstavljene teme refleksije učiteljev, procesno usmerjenega študija ter sodobnih izzivov visokošolske didaktike. Razprave se dotikajo tudi stresa in izgorelosti učiteljev ter participacije študentov v akademskem odločanju. V sklopu specialnih didaktik avtorji obravnavajo pomen kulturne dediščine, matematične koncepte, zgodovinsko poučevanje in praktične vidike pouka biologije. Prispevki o jezikovnem pouku izpostavljajo pomen kritičnega branja, jezikovne politike in metodike. Sekcija o pouku izpostavlja sodobne didaktične pristope, pouk na prostem ter teoretske modele. Zadnji sklop vključuje prispevke o svetovalnem delu, umetnosti v izobraževanju ter izzivih pri izobraževanju odraslih. Skupno zbornik odraža preplet teoretskih uvidov in praktičnih rešitev za izboljšanje kakovosti izobraževalnega procesa.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.5.2025](https://doi.org/10.18690/um.pef.5.2025)

ISBN

978-961-299-005-3

Ključne besede:

refleksija učiteljev,
visokošolska didaktika,
procesno usmerjen študij,
participacija študentov,
specialne didaktike,
pouk,
svetovalno delo,
kulturna dediščina,
poučevanje jezikov,
didaktične metode,
izobraževanje odraslih,
kakovost izobraževanja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

Pozdravljene počitnice!

Danes je jutranja zora
bolj zgodaj kot druge dni
obzorje dneva osvetlila
in sonce je zelo hitro
bleščavo svojih žarkov
povsod razpršilo.
Jutranja zarja je zgodaj prebudila
speče ptiče,
da so z žvrgolenjem pozdravili dan.
Zgodaj so vzvalovile trave
in mnoge cvetice so odprle
svoje cvetoče glave.
Prebudila se je vsa narava,
veselo drhtela, lepo dehtela,
saj je danes zadnji dan šolskega pouka.

V učilnicah je kipelo veselje
otročstva in mladosti,
iz oči učenk in učencev
so bliskali sijoči pogledi
in v srcih so jim
prijetno bučali
nevidni slapovi radosti.

Zaprli so učilnice,
naj do jeseni počivajo v miru,
zdaj vabijo
sončne trate, igrišča
sprehajalne steze in
in mikavne izletniške poti,
babice, dedki,
znanci in prijatelji
vabijo vse mlade
da prezračijo, razvedrijo svoje
novega znanja polne glave,
si po prijetnem poletju jeseni zaželiijo,
ko jih pričakajo šol
odprta vrata.

Zdaj pa vsem iz ust naj zadoni:
»Vsem vesele počitnice želimo!«
(dr. Martin Kramar)

Univerza v Mariboru

Filozofska fakulteta

SLODRE

SLOVENSKO DRUŠTVO KALIFORNALCEV NA PODROČJU EDUKACIJE

Univerza v Mariboru

Pedagoška fakulteta

V letu 2025 je osemdesetletni jubilej praznoval **izr. prof. dr. Martin Kramar**, ki je večino svoje znanstvene in pedagoške poti posvetil Pedagoški in Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Ta mejnik je bil obeležen s slovesnostjo in z znanstvenim simpozijem, ki je v duhu slavljenčevega opusa v središče postavil številna vprašnja in izzive sodobne didaktike.

- ▶ Je didaktika, kot temeljna veda o učenju in poučevanju v sodobnem izobraževalnem sistemu, ki ga vse bolj prežemata neoliberalna ekonomska logika in pragmatizem, potisnjena v ozadje? Kakšni so razlogi za to in kakšne možnosti se kažejo v prihodnosti?
- ▶ Kakšni so ključni izzivi, s katerimi se sooča sodobna didaktika in kako se povezuje z različnimi specialnimi didaktikami ter drugimi znanstvenimi disciplinami?
- ▶ Kako pomemben je odnos med teorijo in prakso v izobraževalnem sistemu in zakaj je ta povezava ključnega pomena za družbo kot celoto?
- ▶ Kako je didaktika navzoča in pomembna v šolskem svetovalnem delu in kakšen vpliv ima na razvoj šole kot celote?
- ▶ Kje se križajo poti didaktične analize in reflektivnega poučevanja in kako jih lahko uskladimo v vsakdanji pedagoški praksi?
- ▶ Kakšno vlogo ima didaktika v oblikovanju kurikularnih načrtovanj in v izobraževalnih reformah?